

MARKING SCHEME

ਪੰਜਾਬੀ
104
ਬਾਰੂਵੀਂ (XII)

MM : 100

ਅੰਕ ੧੦੦

ਲਿਖਾਈ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਲਿਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ—

1. ਅਣਡਿੱਠੇ ਪੈਰੇ ਵਿਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸੂਝ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। 2+2+2+2+2= (10)

2. ਲੇਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸੂਝ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣਗੇ। 10

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਚੁਣਨਗੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੂਝ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਣਗੇ।

1. ਭੂਮਿਕਾ	2 ਅੰਕ
2. ਵਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ	2 ਅੰਕ
3. ਪੱਖ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ	2 ਅੰਕ
4. ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ	2 ਅੰਕ
5. ਅੰਤ	2 ਅੰਕ

3. ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਆਈ ਡੀ 2 ਅੰਕ
ਵਿਸ਼ਾ 1 ਅੰਕ
ਸੰਬੰਧਨ 2 ਅੰਕ
ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ 2 ਅੰਕ

ਜਾਂ

ਸਿਰਲੇਖ	2 ਅੰਕ
ਰੋਚਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	3 ਅੰਕ
ਸ਼ਬਦ ਸੀਮਾ	2 ਅੰਕ

4. ਸੰਬੰਧਨ 2 ਅੰਕ
ਵਿਸ਼ਾ 1 ਅੰਕ
ਜਾਣਕਾਰੀ 4 ਅੰਕ
ਪੱਤਰ ਦਾ ਅੰਤ 1 ਅੰਕ

8

5. ਮੁਹਾਵਰੇ— 3
- (ੳ) ਟੈਂ ਨਾ ਮੰਨਣੀ — ਈਨ ਨਾ ਮੰਨਣੀ
 (ਅ) ਪਹਾੜ ਪੁੱਟਣਾ — ਅਨੋਖਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ
 (ੲ) ਫੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ — ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ
 (ਸ) ਮੱਖੀ ਤੇ ਮੱਖੀ ਮਾਰਨੀ — ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਕਰਨਾ
 (ਹ) ਲਾਲ-ਪੀਲਾ ਹੋਣਾ — ਗੁੱਸਾ ਆਉਣਾ (ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏਗਾ)
6. (1) ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ —
- (i) (ਅ) ਮੱਘਰ 2
 (ii) (ਅ) ਸੁੱਝ
- (2) ਸੁੱਧ ਕਰਕੇ ਲਿਖੋ— 2
 ਬਘਿਆੜ, ਬੁੱਢਾ
- (3) ਲਕੀਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2
 (i) ਢੋਲ
 (ii) ਸਬ
7. ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ — 3
- ਬਚਨੋਂ ਨੇ ਬਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸਹਾਰ ਕੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਫੜਾਏ । ਚੰਨਣ ਨੇ ਮੁੜ ਥਾਓਂ-ਥਾਈਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਇਆ।
 ਬਚਨੋਂ ਨੇ ਦੀਵਾ ਬੁਝਾ ਕੇ ਜਿੰਦਾ ਲਾਇਆ ਤੇ ਪੌੜੀ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਡੰਡੇ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਬੋਲੀ, ‘ਹੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ! ਹੇਠਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਾਹ
 ਤਾਂ ਆਉਂਦੈ।’
8. ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧ — 3
- (i) ਅਸੀਂ ਅੰਬਰਸਰ ਗਏ।
 (ii) ਸੁਰਜੀਤ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਇਆ ਹੈ।
 (iii) ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਪਈਆਂ ਹਨ ।
9. ਕਾਵਿ ਟੁਕੜੀਆਂ — 2x4=8
- ਹਾਏ ਓ ਰੱਬਾ
 ਫੜ ਲਿਆ ਚੂਚਾ ਡਾਢਿਆਂ
 ਤੇ ਫੜਿਆ ਛੁਰੀ ਹੇਠ ਉਡੀਕੇ ਨਿੱਕਾ ਚੂਚਾ ਰਾਮ ਨੂੰ
 ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅੱਖ ਵਲ ਟੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਤੱਕਦਾ
 ਮਤੇ ਅੱਖ ਨਾਲ ਅੱਖ ਮੇਲ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਪਛਾਣ ਲਵੇ
 ਆਪੇ ਉਪਰ ਛੁਰੀ ਚਲਦੀ
- (1) ਚੂਚਾ ਕਸਾਈ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 (2) ਚੂਚਾ ਕਸਾਈ ਵਿਚਲੇ ਰਾਮ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।
 (3) ਚੂਚਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ।
 (4) ‘ਤਾਕਤਵਰ’ ਅਤੇ ‘ਲਗਾਤਾਰ ਵੇਖਣਾ’

ਜਾਂ

ਏਦਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਝਾਕੀ,
ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਦਿਸ ਆਈ,
ਨਾਲ ਪੀੜ ਦੇ ਕਲਵਲ ਹੋ ਕੇ
ਰੂਹ ਮੇਰੀ ਕੁਰਲਾਈ।

- (1) ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਝਾਕੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਬਿਆਨ ਹੈ।
- (2) ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਾਜਮਹਲ।
- (3) ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਝਾਕੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਮਾਂਚਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ।
- (4) 'ਬੇਚੈਨੀ' ਤੇ 'ਰੋਣਾ'

10. ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ—

7

ਕੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕੀਕੂੰ ਹੋਇਆ,
ਖਪ ਖਪ ਮਰੇ ਸਿਆਣੇ,
ਓਸੇ ਰਾਹ ਪਵੇਂ ਕਿਉਂ ਜਿੰਦੇ!
ਜਿਸ ਰਾਹ ਪੂਰ ਮੁਹਾਣੇ,
ਭਟਕਣ ਛੱਡ, ਲਟਕ ਲਾ ਇੱਕੋ
ਖੀਵੀ ਹੋ ਸੁਖ ਮਾਣੀ,
ਹੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮਸਤੀ ਚੰਗੀ
ਰਖਦੀ ਸਦਾ ਟਿਕਾਣੇ।

ਪ੍ਰਸੰਗ — ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਕਾਵਿ ਯਾਤਰਾ — ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ — ਹੋਸ਼ ਮਸਤੀ
ਵਿਆਖਿਆ — ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮਝ ਸੂਝ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰਨਗੇ।

3 ਅੰਤ

4 ਅੰਕ

ਜਾਂ

ਇਕ ਜਨਮ ਮੈਂ ਇਹੀ ਸੁੰਦਰਾਂ
ਵਤ ਮੈਂ ਸੱਸੀ ਨਾਮ ਧਰਾਇਆ
ਜੋ ਪਹਿਰਨ ਸੀ ਜਲ ਥਲ ਬਣਿਆ
ਉਹੀਉ ਰੇਤ ਦਾ ਕਣ ਕਣ ਹੋਇਆ
ਮੈਂ ਵਿਚ ਥਲਾਂ ਦੇ ਰੋਈ...

ਪ੍ਰਸੰਗ — ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਕਾਵਿ ਯਾਤਰਾ — ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ — ਸੁੰਦਰਾਂ
ਵਿਆਖਿਆ — ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮਝ ਸੂਝ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰਨਗੇ।

3 ਅੰਤ

4 ਅੰਕ

11. ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਅੰਸ਼

3

ਘੋਰੇ ਨੇ ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਤੇ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ। ਕਾਲੇ ਸਾਧ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਤ ਦਿਨ ਕੇ ਪਸ਼ਚਾਤ ਏਕ ਔਰ ਤਵੀਤ ਲੇ ਜਾਨਾ। ਵੇ ਇਸਸੇ ਭੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੋਗਾ।...ਅਬ ਜਾਓ। ਲੇਕਿਨ ਪੀਛੇ ਮੁੜ ਕਰ ਮਤ ਦੇਖਨਾ। ਦੇਖੋਗੇ ਤੇ ਤਵੀਤ ਔਰ ਮੰਤਰ ਕਾ ਅਸਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ... ਜਾਓ।'

- (1) ਘੋਰੇ ਨੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ ਤਵੀਤ ਲਿਆ।
- (2) ਹਾਂ ਘੋਗਾ ਸੱਤ ਦਿਨ ਬਾਦ ਫਿਰ ਤਵੀਤ ਲੈਣ ਗਿਆ।
- (3) ਘੋਗਾ ਫੇਲ ਹੋ ਗਿਆ।

‘ਸੋਨ ਕਾਟੋ!’

- (1) ਮਾਲੀ ਘੋਗੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- (2) ਸੋਨ-ਕਾਟੋ ਘੋਗਾ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- (3) ਨਹੀਂ ਸੋਨ-ਕਾਟੋ ਮਿਲੇਗੀ।

12. ‘ਗੁਆਚਿਆ ਮੁੰਡਾ’ ਨਾਵਲ

ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	2 ਅੰਕ
ਨਾਵਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਮਸਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	1 ਅੰਕ
ਸਮਸਿਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	3 ਅੰਕ
ਉਦੇਸ਼	2 ਅੰਕ

7

ਜਾਂ

‘ਘੋਗੇ’ ਦਾ ਪਾਤਰ ਚਿਤਰਣ

ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	2 ਅੰਕ
ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਘੋਗਾ-ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ	1 ਅੰਕ
ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ	2 ਅੰਕ
ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅੰਤ	2 ਅੰਕ

13. ਕਥਾ-ਅੰਸ਼ਾਂ

2+2+1=5

ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਬੈਗ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ ਵੇਖ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸਭ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦਾਰ ਜੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੀਮਾਰ ਸਨ। ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਧੁੰਦ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਠੋਸ ਨੁਹਾਰ ਨਿੱਤਰਦੀ ਗਈ!

- (1) ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ
- (2) ਬਹਿਕੀਆਂ ਬਹਿਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਕਰਕੇ
- (3) ਬੇ ਵਿਸਾਹੀ

ਜਾਂ

- (1) ਮਾਂ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਤੇ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ
- (2) ਬੱਚਾ ਪਲਟਨ ਵਿਚ ਕਿਸ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?
- (3) ‘ਮਾਰ ਵਗ ਗਈ’ — ਕਿਹੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਗਈ ਸੀ।

14. ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	1 ਅੰਕ
ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲੀ ਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆ	2 ਅੰਕ
ਵਾਧੂ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਡਾਂਟ-ਉਦੇਸ਼	2 ਅੰਕ

5

ਜਾਂ

ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	1 ਅੰਕ
ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲੀ ਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆ	2 ਅੰਕ
ਵਾਧੂ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਡਾਂਟ-ਉਦੇਸ਼	2 ਅੰਕ

15. ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ
ਆਰੰਭ
ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ
ਵਿਕਾਸ
ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਵੀ ਸਾਹਿਬਾਨ 10

ਜਾਂ

ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਵਿ
ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੁੱਢ
ਪੰਜਾਬੀ ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ
ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਵੀ

16. ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ— 5
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸੂਝ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਲਿਖੇਗਾ।